2024.091

Nota Deerlijk Kapel Ter Rustestraat 3 - Fase 2

Programma van Maatregelen

Bert ACKE, Maarten BRACKE, Paulien FONTEYN en Gwendy WYNS

14-10-2025

A & B archeologie

1. Gemotiveerd advies

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen aan de Kapel Ter Rustestraat 3 te Deerlijk (provincie West-Vlaanderen), waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 3000m² of meer bedraagt en de bodemingrepen groter zijn dan 1000m², dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog. De archeologienota[1] bestond enkel uit een bureauonderzoek, in het programma van maatregelen was opgenomen dat een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd diende te worden over twee delen van het plangebied, in een uitgesteld traject. Het proefsleuvenonderzoek vond gefaseerd plaats. In deze nota, opgemaakt onder supervisie van een erkend archeoloog, worden de resultaten van fase 2 van het proefsleuvenonderzoek beschreven.

Het proefsleuvenonderzoek vond plaats op een site met een matig complexe verticale stratigrafie. Het sleuvenplan uit de bureaustudie diende aangepast te worden aan de contour van de onderzoekbare zone (fase 2) en aan de terreinomstandigheden (kelders, putten, niet-onderzoekbare zones). Zo konden slechts een tiental korte segmentsleuven aangelegd worden om de diepte van het archeologisch vlak te achterhalen en eventuele grondsporen in kaart te brengen. De grond werd gescheiden afgegraven en gestockeerd naast de sleuf. Na afronding van het onderzoek werden de sleuven opnieuw gedicht.

De onderzoekszone van fase 2 was ca. 4.770m² groot. Ca. 770m² kon niet onderzocht worden (toekomstige speelplaats in het zuidoosten en deels opgevulde en onder water gelopen kelder in het noorden). Van de overige 4.000m² werd ca. 201m² (5,0%) onderzocht door middel van proefsleuven en kijkvensters. De vooropgestelde dekkingsgraad van 12,5% zoals opgenomen in de Code van Goede Praktijk (te verdelen over 10% sleuven en 2,5% dwarssleuven/volgsleuven/kijkvensters) werd hiermee niet behaald. Dit was te wijten aan het feit dat gewerkt diende te worden met segmentsleuven. Er kon wel een goede spreiding bekomen worden. Ook geven de sleuven een duidelijk beeld van de diepteligging van het archeologisch niveau en van de aard van de site. Deze gegevens waren voldoende om, rekening houdend met de impact van de geplande werken, een gemotiveerd advies te kunnen opstellen betreffende het archeologisch traject.

Op basis van het proefsleuvenonderzoek kan gesteld worden dat er binnen het plangebied een of meerdere archeologische site(s) uit de Romeinse tijd (en/of middeleeuwen) aanwezig is/zijn. Verspreid over het terrein werden immers paalkuilen, kuilen en greppels uit deze periode aangetroffen. Hoewel tijdens het vooronderzoek geen gebouwstructuren werden aangetroffen, kan vermoed worden dat de sporen behoren tot (een) bewoningssite(s). Binnen een dergelijke site kunnen hoofd- en bijgebouwen, waterhoudende structuren, kuilen, erfgreppels en dergelijke verwacht worden. Wellicht behoren de sporen tot dezelfde site als deze die werd aangesneden tijdens fase 1 van het vooronderzoek. Een greppel kon op basis van het vondstmateriaal in de volle middeleeuwen (9de-13de eeuw n.C.) gedateerd worden.

[1] Acke, Bracke, Fonteyn 2023a; 2023b.

Rekening houdend met de diepte van het archeologisch vlak en de diepte van de geplande bodemingreep kan het principe van *in situ* behoud aangewend worden. Plaatselijk werden daarnaast enkele verstoorde zones aangetroffen, waar geen sporen meer verwacht kunnen worden. In het zuidoostelijke deel van de onderzoekszone konden geen sleuven worden aangelegd. De bodemingreep gaat hier echter slechts 30 à 40cm diep, waardoor archeologische sporen, die verwacht worden op een diepte van 75cm à 170cm onder het maaiveldniveau, behouden kunnen blijven. In de rest van de zuidelijke zone zullen de bestaande keldermuren en -vloer nog gesloopt worden. De vloer van de kelder bevond zich echter 50cm à 70cm hoger dan het archeologisch vlak. Ook deze werkzaamheden vormen dus geen bedreiging voor de aanwezige sporen. Vervolgens zal de kelder worden opgevuld en zal over de gehele zuidelijke zone een grasgazon met plaatselijk enkele verhardingen (grindgazon, betonstraatstenen en grindpaden) worden aangelegd. De bodemingrepen die hiermee gepaard gaan reiken maximaal 30 à 40cm diep en vormen geen bedreiging voor het archeologisch vlak. Mogelijk wordt deze zone later nog verder ontwikkeld. Hiervoor dient echter een nieuwe omgevingsaanvraag, waaraan een archeologisch onderzoek gekoppeld zal zijn, te gebeuren. De noordelijke onderzoekszone was deels verstoord ter hoogte van de bestaande kelder. Verder bevond het archeologisch vlak zich hier op ca. 80 à 110cm onder het maaiveldniveau. In deze zone zullen een parkeerplaats en twee toegangswegen aangelegd worden in betonstraatstenen en betonnen grasdallen. Errond worden nieuwe aanplantingen gedaan. De bodemingreep die hiermee gepaard gaat, heeft een diepte van ca. 30 à 40cm en vormt geen bedreiging voor het archeologisch vlak.

Gezien de bodemingrepen het archeologisch niveau niet bedreigen, wordt ***in situ* behoud** geadviseerd. Er dient dan ook geen verder onderzoek plaats te vinden binnen de huidige onderzoekszone. Indien het terrein in de toekomst verder ontwikkeld zal worden, is een nieuwe omgevingsvergunning, inclusief een nieuw archeologisch traject, vereist.